

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XXI

ŽALEC, OKTOBER 1967

ŠTEVILKA 10

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišiji »Celjski tisk« Celje.

TEŽAVE PRI ODKUPU KMETIJSKIH PRIDELKOV

Gospodarska reforma, katere cilji so bili predvsem ustvariti gospodarsko ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem, ravnotežje naše zunanje trgovinske bilance, uskladitev cen med poedinimi proizvodi v državi in v mednarodni trgovinski menjavi, je prinesla mnoge probleme in nelogičnosti, s katerimi se vsakodnevno srečujemo. Sproščen devizni sistem omogoča, da se naše gospodarstvo, tj. podjetje s svojimi proizvodi vsak dan srečujejo na tujem in domačem tržišču s tujimi

partnerji. Nedograjen devizni in carinski sistem dopuščata tudi take nelogičnosti, da se npr. uvaža svinjsko in goveje meso, jabolka, krompir in drugo v času, ko je na domačem tržišču večja ponudba. Trgovske gospodarske organizacije namreč pri uvoženem blagu več zaslužijo kot pri domačem, ker so cene nekaterim kmetijskim pridelkom (jabolka, krompir in dr.) v nekaterih tujih deželah nižje kot doma, nekaterim pa je še kvaliteta boljša.

Iz tega vidika moramo oce-

njevati probleme odkupa v letošnjem letu. Pridetek sadja se ocenjuje v vseh deželah Evrope kot zelo dober, torej izvoz skoraj ni mogoč. In ne samo to. Na mednarodnem tržišču se vrši prodaja jabolk po zelo nizkih cenah. V naši državi so letos obrodile vse vrste sadja zelo dobro, na splošno je v vinogradništvu zelo dobra letina in prvič po osvoboditvi so zelo visoki donosi odnosno pridelki v sadnih plantažah (Vinkovci 600 2.000 ha, v Srbiji, Makedoniji pa mnogo več. Tudi kvaliteta in

sortni sestav sta zelo dobra. Sedaj trenutno ti proizvajalci najboljšega sadja v državi vršijo pritisk na trgovske organizacije za odkup po cenah celo pod 150 S-din. Trgovina vrši slab odkup v glavnem iz dveh razlogov: 1. špekulira na uvoz sadja (jabolk) iz Italije po ceni, nižji od 100 S-din, 2. nima dovolj skladišč in hladilnic. Problem je tudi pomanjkanje obratnih sredstev. Največji problem pa je, da tudi plantažni proizvajalci sadja nimajo dovolj ali pa sploh nobenih skladišč ali hladilnic.

Kakšni so izgledi pri odkupu kmečkega sadja? Najprej moramo ugotoviti, da je sadja, kakršnega išče tržišče, zelo malo. Malo je sadja izbranih sort, sadje je okuženo s kaparjem, škrlupom, zaradi tega neobstoje in prične hitro gniti. Prav zaradi teh lastnosti in dobre letine v plantažah ter event. špekulacij z uvozom danes skoraj ni najti trgovca, ki bi bil pripravljen kupiti kmečko sadje, če ga pa kupi, zahteva zelo nizke cene. Edini kupci so le poedine sindikalne podružnice, ki kupujejo sadje za svoje člane. (Nadaljevanje na 2. strani)

ZA
JESENSKO
SETEV
LE ČISTO
SORTNO
SEME

Zgodnja jesen vabi (Posnel ing. Ky)

Vlagajte
in hranite denar
pri naši
hranilno
kreditni
službi

USPELA SADJARSKA RAZSTAVA V OKVIRU POMURSKEGA SEJMA V GORNJI RADGONI

V dneh od 7. do 17. septembra je bil odprt pomurski sejem v Gornji Radgoni, ki bo odslej postal tradicionalna prireditve. V okviru te prireditve je bila organizirana v izvedbi Poslovnega združenja »Styria« Celje — Maribor izredno uspela sadjarska razstava. Na tej razstavi so poleg članov PZ »Styria« sodelovale tudi slovenske tovarne umetnih gnojil in zaščitnih sredstev, predstavila pa se je tudi naša bodoča največja tovarna dušičnih gnojil »INA« iz Kutine. Kot gostje so nastopili na sejmu še Avstrijci z mehanizacijo in Madžari s sadjem.

Razstavniki prostor za sadjarsko razstavo je bil v veliki telovadni dvorani s površino 200 m², na katerem je bilo poleg gnojil in zaščitnih sredstev prikazanih nad 30 sort starega sadnega izbora jabolk in novi sadni izbor sort za plantažno vzgojo. Posebno mesto je bilo dodeljeno nestorju našega sadjarstva, sedaj že osemdesetletnemu žlahtnitelju profesorju

Priolu s prikazom njegovih sort, ki jih je uspel dobiti s križanjem. Poleg perspektivnih sort hrušk so bile prikazane tudi štiri intenzivne sorte lešnikov, s proizvodnjo katerih se na plantažah bavi KK Ptuj. Proizvodnja lešnikov je zelo interesantna vendar le na velikih površinah oziroma pri velikih količinah pridelka. Eden takih proizvajalcev je Turčija, kateri pa bi z ozirom na klimatske in ostale pogoje v Jugoslaviji uspešno konkurirali.

Sodobno embalažo za sadje sta prikazali tovarni »Jože Kerenčič« iz Ormoža ter Belišče iz sosednje Hrvatske. Prva je prikazala embalažo iz plastične mase, druga pa zložljivo embalažo iz kartona. Kovinarski servis iz Maribora je predstavil sodobne pripomočke za obiranje sadja, drevsnici Mirošan in »Zasavje« iz Sevnice pa sta razstavili sadilni material, slednja tudi vrtnice in razno okrasno grmičevje.

V centralnem delu dvorane je bilo prikazano delo pospeševalne službe »Styria«, inštituta za hmeljarstvo v Zalcu in kmetijskega zavoda v Mariboru, pedološke raziskave, fertilizacija tal in zaščita sadnega drevja in sadja pred različnimi škodljivci in nazorno prikazala pomen te službe.

Organizacija te razstave je terjala dosti truda in dobre volje tistih, ki so zanjo pripravljali vse potrebno. Z eksponati

skega zavoda Maribor, IH Zalec in strokovnjaki posameznih organizacij — članic. Brez skupnega dela in vloženega truda posameznikov takšne razstave sploh ne bi bilo mogoče organizirati.

Pri otvoritvi, ki so se je udeležili naši gospodarski in politični predstavniki, so bili izrečeni sami superlativi, nekateri predstavniki pa so se po oficelnem ogledu vračali po večkrat in si ob razlagi strokov-

Težave pri odkupu

(Nadaljevanje s 1. strani)
ne kolektiva. Komericalna služba kombinata bo skušala najti nekaj kupcev za res najboljša kmečka jabolka, jih skušala prodati za ozimnico na lokalnem tržišču, seveda vse za naše pojme po nizkih cenah, posebno če gledamo na cene v preteklih letih.

Skoraj nobenih izgledov ni pri prodaji industrijskega sadja, pa če bi tudi bilo nekaj možnosti, so prodajne cene tako nizke, da se ga ne izplača voziti na daljše razdalje, predelovalnih podjetij pa nimamo v bližini.

Skoraj enak je položaj s krompirjem. Kljub sušni letini je krompir po celi državi zelo dobro obrodil, tako da se cení višek krompirja, ki nima kupca na okoli 85.000 vagonov. V zadnjih letih je močno porastla proizvodnja krompirja v Hrvatski in Srbiji. Uvedena je nova sorta urgenta, katere je v naši državi okoli 60 % vse proizvodnje. Slovenskega belega krompirja podjetja na jugu, kjer prevladuje kot izredno komercialna sorta urgenta sploh ne kupijo več. Zaradi tega je prodajno področje, slovenskega krompirja zelo omejeno oz. zmanjšano samo na Slovenijo. Tudi prodajne cene krompirja so v primerjavi s cenami ostalih krompirjevih dežel pri nas še zelo visoke. Izvoz je zelo otežčen zaradi previsokih nabavnih cen na domačem tržišču.

Naše podjetje je svoj lastni pridelek razprodalo, prodanega

je že nekaj krompirja iz kooperacijske proizvodnje. Komericalna služba je organizirala prodajo krompirja za ozimnico preko podjetij Merx in Center v Celju, ker je Agropromet pogodbo odpovedal.

Ne glede na stanje v prodaji krompirja, lahko računamo, da bo KK odkupil krompir iz kooperacijske proizvodnje v roku, ki je bil s pogodbami določen.

O odkupu ostalih kmetijskih proizvodov tokrat ne bi govorili. Problemi prodaje živine, svinj, brojlerjev so posebni problemi, ki se rešujejo iz dneva v dan. Pri vsem tem nam manjka jasnejša družbena orientacija oz. perspektiva na srednji rok.

Če zaključimo z ugotovitvijo, da je tudi kmetijsko proizvodnjo in trgovino s kmetijskimi pridelki gospodarska reforma postavila v nov, težji položaj, bo v bodoče nujno:

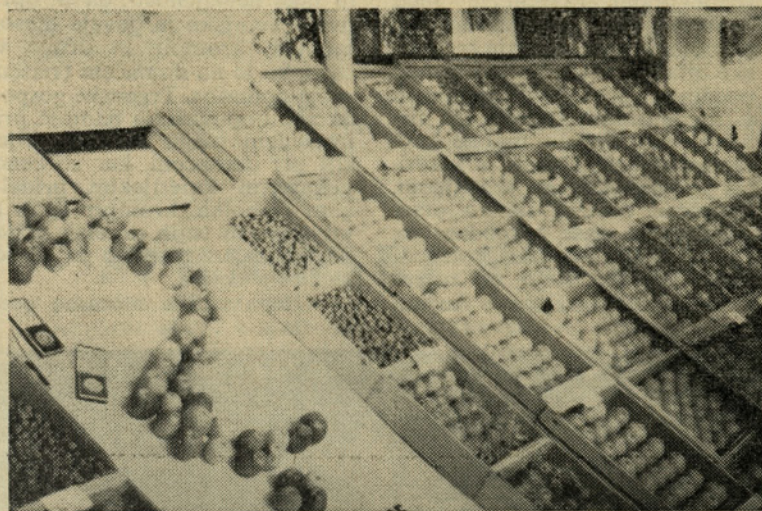
a) Proizvodnjo uravnnavati ključno po zahtevah in potrebah tržišča;

b) zniževati proizvodne stroške, da bodo naši pridelki kos tuji konkurenci doma in zunaj meja, kar omogoča prodajo pridelkov po nižjih cenah brez izgube;

c) velik poudarek moramo dati kvaliteti pridelkov, pravilni manipulaciji, tj. skladiščenju in pripravi blaga za prodajo.

To so le nekatere misli, ki se nam porajajo ob letošnji situaciji, pa nam tudi v bodoče ne obetajo bistvenega izboljšanja, če ne bomo izvršili vseh ukrepov, ki sem jih na kratko navedel.

Zvar Ernest

Ogled na del razstavljenega sadja

samimi, katere je bilo treba izbrati in prepeljati na mesto, sistematično zložiti v zabojčke ter tudi komercialno predstaviti, ni bilo malo dela.

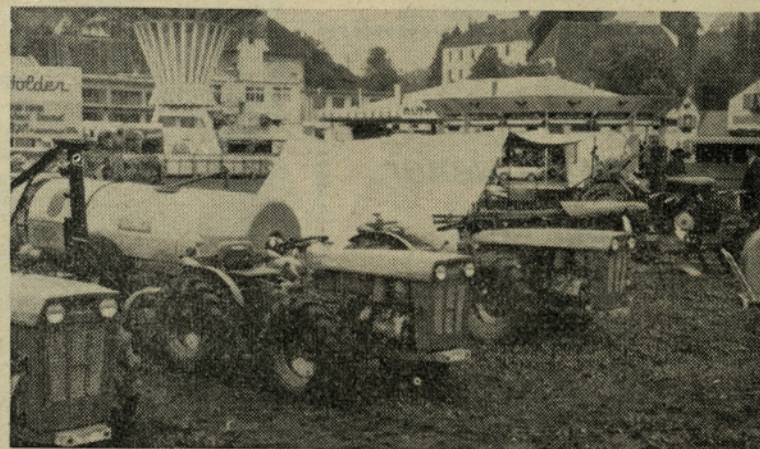
Posebna poživitev razstave, istočasno pa tudi poučen material so bile velike slike detajlov in panoram v barvni in črno-beli izdelavi. Iskanje in slikanje teh motivov je bilo izredno zahtevno, če upoštevamo dejstvo, da jasnih in lepih slik ni mogoče napraviti v vsakem vremenu, posebno panoram in plantažnih nasadov.

Zelo požrtvovalno so delali sadjarski strokovnjaki kmetij-

njakov podrobno ogledali vse eksponate. Izražena so bila tudi mišljenja, da bi takšna razstava lahko reprezentirala naše sadjarstvo povsod.

Tudi če preslišimo superlativ v tej ali v drugi obliki, je ta manifestacija v celoti uspela, posebno še zato, ker je na dvo-dnevnih posvetovanjih za sadjarje in sadjarske strokovnjake dne 9. in 11. septembra bilo sprejetih precej koristnih predlogov in sklepov, ki se tičejo našega bodočega dela v sadjarstvu.

Ing. Goričan Anatolij

Tovarna Holder je razstavila priročne traktorje

V Murški Soboti so podelili nagrade traktoristom

Kljub slabemu vremenu je 8., 9. in 10. septembra uspela kmetijska revija v Murški Soboti. Uspešno je bilo zaključeno tudi 11. republiško tekmovanje traktoristov. Tekmovanje je bilo organizirano na lepih poljih KIK »Pomurka«. Tekmovanja se je udeležilo 27 najboljših traktoristov iz devetih okolišev Slovenije. Udeležili so se ga tudi naši trije najboljši traktoristi.

Tekmovali so v treh disciplinah, in to v teoriji agrotehnike, spretnostni vožnji in kakovostnem oranju. Naši udeleženci so dosegli naslednje uspehe:

Tekmovalac	Teorija	Spretnostna vožnja	Oranje	Skupni plasman
Šmajc Ernest	2.—3. mesto	21. mesto	1. mesto	3. mesto
Ločičnik Ivan	4.—7. mesto	11.—12. mesto	5. mesto	5. mesto
Cerovšek Stanko	13.—14. mesto	13. mesto	23. mesto	20. mesto

Za dosežene uspehe so posamezniki prejeli diplome in denarne nagrade. Z rezultati naših tekmovalcev je skupina KK Žalec dosegla v skupnem plasmanu tretje mesto in smo zato prejeli spominsko in nagradno diplomu in plaketo. Tov. Ločičnik je prejel dve finančni nagradi za prvo mesto v oranju in za tretje mesto v skupnem plasmanu. Poleg tega je dobil pokal najboljšega orača. Tov. Šmajc Ernest je prejel diplomu in denarno nagrado za peto mesto v skupnem plasmanu.

Letošnje republiško prvenstvo je z uspehi tekmovanja in doseženimi rezultati dovolj jasno pokazalo, da znanje in spretnost naših traktoristov ne moreta počivati na latorikah prejšnjih tekmovanj, saj smo bili vsa pretekla leta na vodečih mestih. Uspehi tega tekmovanja so dovolj zgovorni, da se bomo prihodnjih tekmovanj za dosego boljših mest udeleževali le že s prej streniranimi tekmovalci.

Za najboljšega traktorista na republiškem tekmovanju so proglasili Franca Figlja, zastopnika KZ Brežice, ki je na zveznem tekmovanju dosegel le 9. mesto, drugo mesto je zasedel Štefan Bükvič iz KIK »Pomurka«, ki je na zveznem prvenstvu dosegel 1. mesto, tretje Ivan Ločičnik s KK Žalec. Ekipno so zmagali na 11. republiškem tekmovanju traktoristi iz Brežic, drugo mesto so zasedli člani ekipe KIK »Pomurka«, tretje ekipa KK Žalec.

Zupanek Janko

V Hmezadu se je začel odkup zelenega zlata

PLEMENSKI SEJEM

Vabimo vas na jesenski plemenski sejem sivorjave živine, ki bo v nedeljo, dne 15. oktobra 1967 ob 11. uri v Rečici ob Savinji.

Na sejmu bo okrog 60 čisto-pasemskih živali vseh kategorij:

1. plemenske teličke do 200 kg,
2. nebreje plemenske telice,
3. breje plemenske telice in
4. plemenske krave.

Sejem je organiziran za sivorjavo področje KK Žalec, KZ Mozirje in KZ Šoštanj.

Živinorejce Spodnjesevinske, Gornjesavinjske in Šaleške doline vabi na skupni plemenski sejem pripravljalni odbor.

Vime dobre molznice

Novi obresti na hranilne vloge in posojila

Delavski svet podjetja je na zadnji seji sprejel predlog sprememb nekaterih določil pravilnika o hranilno-kreditni službi, ki je organizirana na vseh obratih Kmetijskega kombinata Žalec.

S spremembo določil pravilnika je določeno, da se od 1. 10. 1967 dalje za vse hranilne vloge poveča obrestna mera od sedanjih 5 na 6%. Poleg tega se poveča obrestna mera na vezane hranilne vloge. Vezana vloga do 12 mesecev se obrestuje po 6,5%, do 24 mesecev 7% in nad 24 mesecev 8%.

Skladno z dvigom obrestne mere na hranilne vloge se razumljivo delno poveča tudi enotna obrestna mera na posojila od sedanjih 7,5 na 8%, dočim zamudne obresti na nepravčasno odplačano posojilo oziroma obroke posojila, kar se uvrsti s pogodbo, ostanejo še naprej nespremenjene, in sicer poleg rednih 8% in dodatnih 7% — to je skupaj 15%.

Zaradi vsestransko zajamčene likvidnosti hranilnih vlog in večje discipline namenskega koriščenja posojil, zlasti za obnovo hmeljarstva, strojev in naprav, sušilnic, skratka proizvodnih kapacitet, je sklenjeno, da lahko v obratih hranilno-kreditni odbori odobravajo posojila do višine 60% od povprečnega stanja kmečkih in ostalih hranilnih vlog prejšnjega leta. Doslej je bila ta višina 70%, vendar ker se skoraj v nobenem obratu ne doseže, menimo, da v danih pogojih zadostuje.

Solidno poslovanje hranilno-kreditnih odsekov in njihovih odborov, dalje zajamčenost in tajnost vlog, povečana obrestna mera in zlasti priročnost hranilno-kreditnih blagajni na sedežu vseh obratov daje ugodnosti, katerih se bodo vlagatelji v bodoče še v večji meri posluževali. Ugoden odmev je pri vlagateljih povzročilo tudi nagradno žrebanje vezanih hranilnih vlog, katerega rok poteče v oktobru, se pa bo verjetno nadaljevalo v naslednjem obdobju. O tem bomo vlagatelje pravočasno obvestili.

Vse vlagatelje iz vrst kmetov, ostalih občanov in delavcev vabimo, da s svojimi prihranki sodelujejo z našo hranilno-kreditno službo.

K. K.

Delo hranilno-kreditne službe

Upravni odbor kombinata je na zadnji seji temeljito razpravljal o poslovanju hranilno-kreditne službe v podjetju. Poseben napredek v l. 1967 ugotavljamo v tem, da so se močno zvišale hranilne vloge pri delavcih podjetja in pri ostalih vlagateljih. Kolektiv podjetja je pokazal veliko zavest, ko je ob času, ko so banke zmanjševale obratna sredstva gospodarstvu, vložil v hranilni odsek del svojih osebnih dohodkov, da bi tako omogočil normalnejše poslovanje. Hranilne vloge kmetijskih proizvajalcev so se pri obračunu hmelja v l. 1966 močno zvišale in dosegle najvišji nivo, odkar obstoja hranilno-kreditna služba pri podjetju. Tako stanje pa se je v l. 1967 poslabšalo in so vloge padle v letnih mesecih na nivo prejšnjih let. V letu 1967 je namreč podjetje prodalo kooperantom 82 trak-

torjev, nabavilo preko 150 kosilnic, razno drugo malo kmečko mehanizacijo od molznih naprav, obračalnikov za seno, krmilnih naprav za brojlerje itd. Razumljivo, da so kooperanti segli po svojih hranilnih vlogah, nekateri pa najeli celo kredite. Na seji UO je bilo tudi nekaj graje na račun hranilno-kreditnih odborov po obratih, ki so odobrvali kredite nenamensko, ki niso dovolj podvzeli, da se obveze pravočasno poravnajo in podobno. Vendar so to le izjeme oz. primeri, na katere je treba opozarjati. UO podjetja je zlasti opozoril, da je treba še nadalje obvarovati tajnost hranilnih vlog. Nihče ni upravičen dajati kakršnikoli informacij o stanju vlog poedinih vlagateljev. Hranilno-kreditno službo po obratih je treba še bolj usposobiti za brezhibno poslovno tehniko poslovanja.

Upravni odbor je ugotovil, da sedanje obresti na hranilne vloge niso več primerne. Nekatere banke in hranilnice so v tem času zvišale obrestno mero na vloge z željo, da dobijo čim več vlog. Zato je tudi naša organizacija zvišala stopnjo obresti na hranilne vloge.

Sprejet je bil sklep, da se s 1. 10. 1967 zvišajo obresti na hranilne vloge, in sicer za: avista vloge od 5 na 6%; vezane vloge 12 mesecev 7% in vezane vloge na 24 mesecev 8%.

Članom kolektiva, ki so svoje OD po obračunu za l. 1966 vložili v hranilno-kreditni odsek, se avista vloge obrestujejo po 6,5%, seveda če jih niso vezali za daljši čas.

To je stimulans, da bi vlagatelji vezali čim več hranilnih vlog.

Z istim dnem tj. 1. 10. 1967 so se zvišale tudi obresti za posojila, odobrena iz hranilnih vlog, od sedanjih 7 na 8%.

Ob tej priliki bi še hotel opozoriti vlagatelje, da bo konec oktobra nagradno žrebanje vseh vlagateljev, ki imajo vezane vloge najmanj za eno leto v višini 1.000 N-din. Vloge, ki bodo prišle v poštev, morajo biti vložene najkasneje do 15. oktobra 1967. Nagrade so zelo lepe, tj. od traktorjev do kosilnic. Zato pozivamo vlagatelje, da vložijo čimveč novih vlog in da obstoječe vloge tudi vežejo.

Zvar Ernest

Koruzna je oličkana, zvezana in se že suši v kozolcu

Živinozdravniška dežurna služba za mesec oktober

1. 10. Vet. Lesjak Milan. Prebold, tel. 72-201.

8. 10. Vet. Florjanc Julij, Braslovče, tel. 72-027.

15. 10. Vet. Ocvirk Franc, Vrnsko, tel. 7.

22. 10. Vet. Lesjak Milan, Prebold, tel. 72-201.

29. 10. Vet. Florjanc Julij, Braslovče, tel. 72-027.

Dežurstvo se prične v soboto ob 12. uri in traja do ponedeljka do 7. ure.

Sadne sadike

Kmetijski kombinat Žalec drevesnica »Mirosan« ima za sezono 1967/68 v svoji drevesnici dovolj izbora sadnih sadik:

Dvoletne srednjedeblne jabolane so naslednjih sort: zlati delišes, zlata parmena, jonatan, krivopecelj, carjevič, bobovec, james griev, šampanjska reneta, cox oranža reneta. Višina debla je ca. 120 cm s 3 — 5 ogrodnimi vejami in vrhom. Jonatan in krivopecelj sta cepljena na debelotvorec (carjevič, bobovec).

Dvoletne prtilične jabolane na EM IV. so naslednjih sort: jonatan, zlati delišes, zlata parmena, rdeči astrahan, beličnik, james griev. Višina debla je ca. 70 cm s 3 — 5 dobro razvitimi ogrodnimi vejami in vrhom.

Enoletne jabolane sort zlata parmena, zlati delišes in jonatan.

Dvoletne hruške, srednje debelne: vinska moštnica, viljamovka, kleržo itd. Višina debla je ca. 120 cm s 3 — 5 dobro razvitimi ogrodnimi vejami in vrhom.

Enoletne hruške sort: zelena magdalenka, klapovka, viljamovka, boskovka, kleržo, conference, pastoričevka, vinska moštnica.

Enoletne breskve, marelice, češnje, višnje, češplje.

CENE SO NASLEDNJE:

	do 100 kom. N-din	nad 100 kom. Ndin
Dvoletne srednjedeblne jabolane in hruške	12,00	10,00
Dvoletne prtilične jabolane	10,00	8,50
Enoletne jabolane in hruške	6,50	5,50
Enoletne breskve, marelice, češnje, višnje	9,50	7,50
Dvoletne breskve, marelice, češnje, višnje	16,00	12,00

Posebej priporočamo nabavo dvoletnih sadik in enoletnih hruškovih sadik, ki so zelo dobro razvite.

Vsem kooperantom priporočamo nabavo preko pristojnih obratov Kmetijskega kombinata Žalec, ker bo tako delo v drevesnici lažje. O pričetku izkopa bomo pravočasno obvestili vse obrate; predvidoma bomo pričeli s prodajo drevesc po 25. oktobru.

Ker je povpraševanje veliko, posebno za nekatere sorte, priporočamo, da naročite sadike pravočasno pri odseku za kooperacijo ali pa pri sadni drevesnici Mirosan.

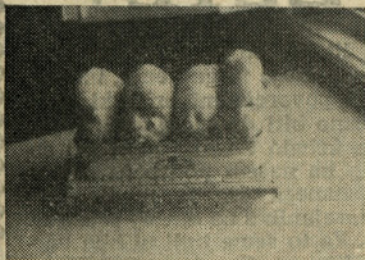
K R I Ž E M

PO DELOVNIH ENOTAH

Rekordni pridelek krompirja sorte Igor

Letos smo bili vsi mišljenja, da bodo pridelki krompirja nekoliko manjši, predvsem zaradi majhnih količin padavin v dobi vegetacije. Prvi izkopi pa so pokazali, da to mišljenje ne bo držalo. Pri kooperantu Brdnik Ignacu iz Stopnika pa je bilo letos še posebej »krompirjevo« leto, saj gospodar sam zatrjuje, da tolikšnega pridelka še ni imel, čeprav že vsa povojna leta prideluje krompir za prodajo.

Na letošnji visok hektarski donos je vplivala predvsem zgodnja saditev — 24. 3. 1967. Zemlja na tej parceli je debela plast borove puhlice, lega je južna in prisojna.

Stirje »velikani« so stopili na tehtnico in bilo jim je kar malo nerodno, ko je pokazala 2.75 kg, kot da bi slutili, da bo imel gospodar problem s prodajo

Na pridelek pa je brez dvoma vplivala dobra založenost tal s hlevskim gnojem — 400 mc/ha

in z mineralnimi gnojili — 500 kg/ha nitramonkala, 500 kg/ha superfosfata in 500 kg/ha kalijevega sulfata. Vse to in pa skrbna obdelava je dalo rekorden pridelek. Na površini 8,60 ara je bilo 3150 kg jedilnega krompirja in 350 kg drobnega svinjskega.

Letos niso bili ugodni pogoji za razvoj krompirjevih bolezni, zato je bila ta površina samo dvakrat škropljena.

Posebnost so bili izredno debeli gomolji, najtežji je tehtal celo 83 dkg.

V veliki večini so letos lepi pridelki, saj pri nekaj kooperantih beležimo pridelek 300 mc/ha, pa tudi 350 mc/ha ni redkost. To je dokaz, da je sorta Igor izredno rodovitna in da pridelek 400 mc/ha ni nemogoč.

Kampuš Lojze

NA KRATKO S POLZELE

Sredi obiranja hmelja so prišli na obrat Polzela trije kombinirani obračalniki — z grabljalniki italijanske znamke Olivi. Kooperanti, ki so jih, kolikor so pač imeli časa med obiranjem, z radovednostjo opazovali in predlagali, da se, preden bi jih kupili, prikaže, kako delujejo. Zadnjo avgustovsko nedeljo je kakšnih 30 kooperantov na šeneškem travniku videlo, da delujejo novi stroji odlično, tako na konjski in traktorski pogon kot tudi, če ga vleče kosilnica BCS. Le v večji strmini ga konj in kosilnica BCS s težavo vlečeta.

Že naslednje jutro so prihiteli kooperanti in stroji so bili že dopoldne prodani. Že letos

moramo misliti na interesente, ki so ostali tokrat praznih rok, da bo do prihodnje košnje sena dovolj teh strojev, kajti glede na vsestransko uporabnost niso dragi.

V letošnjem letu tudi ni pustilo zanimanje za nabavo kosilnic. Alpine, BCS, Bertoliniji in precej drugih kosilnic najdejo še vedno dovolj kupcev. Edina pot danes ni več preko obrata, tudi naravnost iz inozemstva ali preko grosistov je dobava možna. Kot je po eni strani prav, da se nabava čim bolj sprosti, ima to tudi slabe posledice zaradi prevelikega števila različnih tipov, za katere bo, ko se bodo začeli kvariti, le težko organizirati servisno službo in dobaviti rezervne dele za kosilnice, ki jih takrat morda ne bodo več delali.

Marsikateri kupec pred nakupom na glas računa: »Kosilnica stane 850 tisoč din, če bi bil denar naložen na odpovedni rok, bi zneslo to na leto 60 tisoč din obresti. Na kmetiji, ki ima do 3 ha površin, ki jih kosijo, pa za ta denar lahko vse pokosijo dvakrat in ostane cela glavnica v hranilnici, pa še nekaj obresti povrhu.« Kljub temu običajno prevladajo prednosti: kosilnica je vedno pri roki, nobenega ni treba prositi itd.

Na obratu Polzela je bilo letošnje leto prodanih 13 kosilnic, 4 ali 5 so jih kupili kooperanti še drugod. Tako je na celotnem območju obrata Polzela že okrog 75 kosilnic, samo v Andražu in Dobriču jih je 43.

Glinšek ing. Slavko

MED — hrana in zdravilo

Med je bil že od nekdaj med ljudstvom v čišlih. Uporabljali so ga ne le kot slaščico, marveč tudi kot zdravilo za razne bolezni.

Sladkor, ki ga vsebuje med, se bistveno razlikuje od tehničnega sladkorja, ki ga uporabljamo v gospodinjstvu. Med je močno nasičena raztopina — 70 do 80 % invertnega sladkorja, ki prehaja naravnost v kri in ga organizmu ni potrebno prebavljati in predelovati v glikogen kot navadni sladkor.

INVERTNI SLADKOR JE GONILNA SILA ŽIVLJENJA. Najdemo ga v mišicah, v krvi in v jetrih. Pri delu se porabi najprej sladkor v mišici, nato se porabi sladkor iz krvi in naposled ga pošljejo v kri še jetra. Ako pade količina sladkorja v krvi pod normalo, se počuti človek utrujenega in izčrpanega. Sportniki hvalijo med kot poseben dober vir moči, ki jim uspešno pomaga pri njihovih naporih.

Visoko kalorično vrednost medu potrjuje primerjava s kalorično vrednostjo drugih živil. 100 g svežega sadja ali zelenjave da 20—50 kal., 100 g mleka 60 kal., 100 g mesa 100 kal., 100 g jajc 150 kal., 100 g kruha 250 kal., 100 g MEDU PA OKROG 300 kal. — Bolj po domače povedano: 1 kg medu da toliko energije kot 3 kg svežega govejega mesa ali kot 50 jajc ali kot 5 l mleka, kot 3 kg sladkovodnih rib, kot dober kg šunke ali kot 6 kg pomaranč ali 3 kg banan.

Med vsebuje tudi:

a) vitamine skupine B;

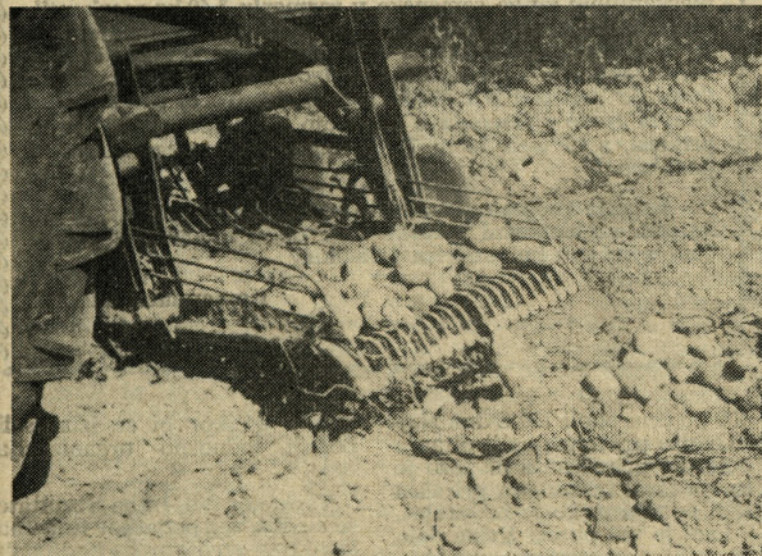
b) fermente. To so snovi, ki povzročajo v telesu ugodne kemične učinke, sami pa se ne spreminjajo in ne uporabljajo.

c) hormone, ki so izločki žlez čebel. Hormoni vplivajo že v majhnih količinah na pravilno delovanje organov.

č) inhibine. Ti delujejo smrti na bakterije in so podobni antibiotikom.

Newyorški zdravnik dr. Schweisheimer, specialist za starostne bolezni je ugotovil nenavadno mladostno počutje in svežost pri starejših ljudeh, ki jih ni nadlegovala nobena starostna bolezen in ki so redno vsak dan uživali med. Med krepi srčne mišice.

John Anderson, univ. prof. Aberdarn, Škotska, trdi: »Nič na svetu ne prekaša med kot sredstvo za doseg visoke starosti (Nadaljevanje na 10. strani)

Kljub daljšemu sušnemu obdobju je krompir na splošno dobro obrodil

Nova tehnologija pitanja goveje živine

Pitališče Zgornjesavinjske kmetijske zadruge Mozirje v Varpolju prehaja na novo tehnologijo pitanja, ki po dosedanjih začetnih rezultatih obeta zadovoljivo rešitev v proizvodnji govejega mesa.

S tem v zvezi dajemo nekaj informativnih podatkov:

Detaljnije podatke bo mogoče dobiti po preteku še nekaj mesecev, ko bo čisto ločeno in natančno po predvideni tehnologiji obdelana struktura stroškov.

Obrat sestavljajo 4 objekti po 94 — 96 živali ter 1 objekt za 200 živali.

V objektu za 200 živali prihajajo teleta v teži 80 — 120 kg, kjer ostanejo neprivezana v boksih po 18 v grupi štiri mesece, to je do teže 180 — 200 kg. Jasli odnosno krmilno korito je za vsako grupo razdeljeno v tri predele, kjer so ločeno voda, koncentrat in seno po volji.

Ko dosežejo živali težo okoli 200 kg, jih prestavijo v drugi objekt, kjer pa niso več proste, ampak privezane. Napajajo se iz avtomatičnih napajalnikov, krmo pa dobivajo v jasli tako, da imajo v glavnem koritu seno in mleto (šrotano) koruzo, v manjši žlebec, ki se nahaja v nasproti ležeči višji steni jasli, pa dobijo superkoncentrat, ki vsebuje do 20% ure. V teh štirih hlevih, kjer je živina privezana, ostane do konca pitanja, odnosno do prodaje.

Obrok je sestavljen iz: 0,53 kg superkoncentrata po 1,80 N-din 1,50 kg prav dobrega sena po 0,35 N-din 5,03 kg šrotane koruze po 0,83 N-din.

V jasli se nasuje enkrat dnevno vsa količina tako, da je živali na razpolago po volji ves dan.

Živino oskrbujejo štirje delavci, za zdravstveni nadzor pa skrbi en veterinarski tehnik, ki je stalno pri živini.

Delavec zasluži od 80 — 100 tisoč S-din, računajoč 16 din neto osebni dohodek, odnosno 29 din bruto osebni dohodek na 1 kg prirastka.

Čiščenje gnoja še ni mehansirano, vendar bi bila ta investicija rentabilna, ker bi v tem primeru lahko živino oskrbovala dva delavca.

V zadnjem času so na obratu spremenili prvotno organizacijo dela tako, da dva delavca oskrbujeta vsak dan po en hlev s privezano živino in polovico hleva z boksi, tretji pa dva hleva s privezano živino, ki sta najbližja gnojšču zaradi odvoza gnoja. Četrty delavec je v re-

zervi za zamenjavo. Vsi delajo po osem ur neprekinjeno.

Kontrolna tehtanja za ugotavljanje prirastka so pokazala sledeče rezultate:

Prvo tehtanje živali (94 kom) je bilo 31. maja. Živali so začeli pitati 1. januarja s povprečno težo 220 kg. Do konca aprila so bile še na »starem« obroku, to je 10 kg silaže, 4 kg sena in 3 kg PIBE II iz Vrbja. V maju so krmiljene z že v začetku navedenim obrokom (superkoncentrat z ureo, seno, koruzni šrot). Povprečni prirastek pri tako kombiniranem krmiljenju je znašal 0,96 kg kljub temu, da so živali pri prehodu na nov obrok dobile zelo hudo drisko.

Drugo tehtanje 30. junija je pokazalo povprečen prirastek 1,59 kg, tretje 31. julija pa 1,50 kg prirastka v povprečju pri 94 živalih.

Značilen je tudi prirastek pri novo nakupljenih teletih (nabavljajo jih v glavnem na Hrvaškem v teži ca. 200 kg po ceni 8,20 + 0,10 za prevoz), ki so v 37 dneh po transportu prirasli le na teži 0,82 kg, pri čemer je upoštevan tudi transportni kalo. Iz prakse vemo, da v obdobju po transportu navadno beležimo prej upadanje kot pa prirastek.

Kar se tiče uporabe dopolnilnega koncentrata TL-S/U (superkoncentrat z ureo) je važno poudariti predvsem to, da ga živalim lahko dajemo brez rizika pri teži okrog 180 kg strogo ločeno od mleto koruze, če so živali privezane, v prosti reji pa vsako polagamo v svoje korito. Ko TL-S prvič pokladamo, ga damo že pred site živali.

Ker superkoncentrat vsebuje ureo v visokem odstotku, lahko pri nestrokovni uporabi pride do zastrupitve z ureo.

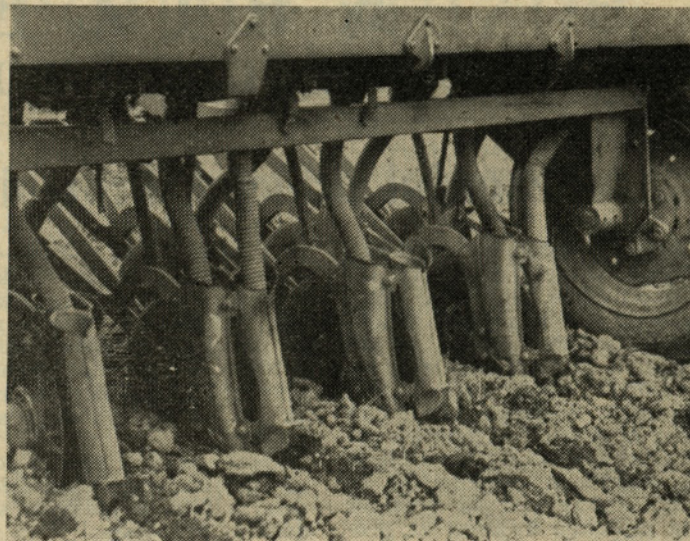
Zato prvi dan damo največ 1/4 kg na žival, potem pa vsak dan več, tako da deseti dan dobijo živali tega koncentrata že po želji (odnosno vso limitirano količino v obroku).

Živali do teže 180 kg teže ali pa sploh ne prenašajo tega superkoncentrata in se s tem načinom krmiljenja izpostavljajo riziku.

Na obratu so imeli tri primere, ko se je lažjim živalim (okoli 140 kg) ustavila prebava. Dve so morali zaklati, eno pa so rešili z dajanjem prežveka.

Na splošno imajo v povprečju pod 1% izgub, kar je zasluga dobre izbire pri nakupu (kondicijsko in konstitucijsko močna teleta) ter stalnega zdravstvenega nadzora.

Letos bo šlo skozi pitališče okoli 700 kom pitancev. Do sedaj so jih prodali nekaj nad

DOBRO SEME — DOBRA ŽETEV

Smo v času setve ozimnih žit. Da bo pridelek čim obilnejši, je poleg pravilne priprave zemlje in gnojenja, najvažnejša izbira dobrega semena. S povprečnimi pridelki žit v privatnem sektorju še ne moremo biti do sedaj zadovoljni. Da je temu tako, lahko iščemo krivdo v veliki meri pri semenu. V preteklem letu je bilo na našem področju nabavljenega le za 30% površin priznanega semena, medtem ko je bilo 70% kmečkih površin posejanih z ne dovolj prečiščenim niti razkuženim semenom. Za to seme tudi ni bila ugotovljena kaljivost. V letošnjem letu ni situacija mnogo boljša. Iz prednaročil za semensko pšenico ugotavljamo, da nameravajo kooperanti posejati s priznanim semenom le okrog 45% površin, predvidenih za žito. Kmetijski kombinat žalec je preskrbel za svoje kmete kooperante dovoljne količine semenskih žit po zelo dostopnih cenah.

Prodajne cene semenskih žit so za mehke sorte (Sanpastore, Leonardo, Libelula) 1,35 N-din in za trde sorte (Bezostaja) 1,48 N-din.

Kmetom kooperantom je dana tudi možnost zamenjave merkantilnih žit za semenska v razmerju 1,40 kg merkantilne pšenice za 1 kg semenske in to mehke sorte, medtem ko je to razmerje 1,50 : 1 kg za trde sorte. V zamenjavo se vzamejo taka žita — pšenica, ki odgovarja določilom, ki jih določajo predpisi o manipulaciji z žiti. Torej merkantilna žita, ki gredo v zamenjavo ne smejo imeti več kot 2% tujih primesi, s hl težo 76 in 13% vlago, brez tujega vonja in podobno.

Kmetje kooperanti odločite se za nabavo semenskih žit, katerih malenkostni stroški vam bodo mnogokrat poplačani v večjem hektarskem pridelku.

Komercialni oddelek

400 po ceni okoli 720 S-din. Najvažnejše pri tehnologiji pitanja odnosno priraščanja na težo je to, da žival intenzivno prirašča tudi še takrat, ko je že »zrela«. Lani je vsa pitana živina dala 35 milijonov izgube, nova tehnologija pa obeta, »da se bo prišlo skozi«, če ne celo kaj

več, v kolikor bi se izboljšali pogoji, odnosno organizacija dela.

Vsekakor bo treba rezultate še slediti, več podatkov in točna struktura stroškov pa bodo dali zelo realen odgovor.

Ing. G. A.

Strokovni pogovori in nasveti

OZIMNA PŠENICA

IZBIRA SORTE

Sortiment je danes že tako izpopolnjen, da lahko izberemo za določen okoliš in za določen tip tal sorto, ki daje najvišje pridelke. Pri nas so vodilne sorte Etoile de Choisy, Bezostaja in San Pastore. Navedene sorte so dale po vsej Sloveniji visoke in kvalitene pridelke, kar pričča o njihovi izredni plastičnosti. Pridelki navedenih sort so za savinjski okoliš naslednji:

Etoile de Choisy	43,81 mc (4. letno povprečje)
Leonardo	46,33 mc (3. letno povprečje)
San Pastore	45,22 mc (3. letno povprečje)

Te tri sorte zahtevajo boljšo zemljo: San Pastore in Leonardo sta rani sorti, sorta Etoile de Choisy dozoreva nekoliko kasneje, kar je zlasti ugodno na večjih površinah, ker s pravilno odbiro sorte omilimo konico ob žetvi in se izognemo riziku, da ne bo pšenica pravočasno spravljena.

Pojavljajo se vedno nove sorte, ki zaradi svojih boljših lastnosti izpodrivajo stare, zato sortiment ni stalen. Vedno bolj se uveljavlja ruska sorta Bezostaja. V letu 1961/62 je to sorto na več krajih preizkusil Jugoslavenski svetodavni center za poljoprivredno in dobil v primerjavi z drugimi sortami naslednje rezultate.

Sorta	Pridelek q/ha	Absol teža	Hektol. teža	Kvaliteta moke	Kvalitetno število
Bezostaja I	42,76—52,78	38,19	80,06	A ₁ —A ₂	88,4
San Pastore	32,20—44,70	35,91	79,36	C ₂	25,1
Etoile de Chiosy	40,98—51,40	37,25	77,25	B ₂ —C	42,45
Leonardo		34,00	78,46	B ₂	50,35

Predhodnica

Ni vseeno, katera kultura je bila predhodnica, kajti njen vpliv se odraža še naslednje leto. Vsaka kultura ima drugačne potrebe po hranilih in je zato neumestno, da sejemo zapovrstjo rastline, ki obino izčrpavajo isto hranilo. Oziramo se pri tem tudi na kolobar. V nečvrstem kolobarju, to je na površinah, ki jih pripravljamo za proizvodnjo hmelja, je prav, da sledi pšenica krompirju ali silažni koruzi, ali koruzi za zrnje, ali krmnim okopavinam, v čvrstem kolobarju pa sledi koruzi. Detelje in deteljno travne mešanice niso primerna predhodnica, ker je za njimi njiva preveč zaplevljena in obstoja nevarnost močnega napada strun. V čvrstem kolobarju sledi pšenica vedno koruzi, ta pa deteljam in deteljno travnim mešanicam.

Priprava zemlje

Naj bo pravočasna. V ta namen je treba poskrbeti, da predhodnico čimprej spravimo. Oranje mora biti opravljeno najmanj 14 dni pred setvijo, da se zemlja dobro uleže. V dobro uležani zemlji ima seme dobre pogoje za vzkalitev in rast, dobro vraščene rastline so proti mrazu bolj odporne.

Globina oranja naj bo 20—30 cm. Prilagajamo jo vrsti zemlje in talnim prilikam. Na težjih slabo propustnih zemljah orjemo globlje, na zračnih, lahkih zemljah pa nekoliko plitveje. Ponekod je še razširjeno mnenje, da je za pšenico dovolj plitka in površna obdelava tal, ker sodi med trave, vendar je to zgrešeno. S temeljito obdelavo zboljšamo zračni in vodni režim v tleh. S tem je zagotovljeno živahno delovanje mikroorganizmov pa tudi fizikalni in kemični procesi potekajo tako, da sta razpad hlevskega gnoja in sproščanje hranilnih komponent v tleh normalna, kar omogoča normalno rast in razvoj rastlin.

Za setev je najprimernejša popolnoma ravna površina. Dobro zorana njiva mora biti ravna, brez plazine in brez zbitosti.

Pšenica zahteva tla, ki imajo razmeroma visoko kapaciteto za vodo, torej bomo za njo izbrali srednje težke zemlje, ki vsebujejo precej gline.

Po oranju zemljo dobro prebranamo in po potrebi povaljamo, če oranja zaradi neprimerne vremena nismo mogli pravočasno opraviti.

Gnojenje

Količina hranil, s katerimi pšenico pognojimo, je odvisna od prirodne rodovitnosti zemlje in od intenzivnosti posamezne sorte. Povprečno izčrpa ozimna pšenica naslednje količine hranil na ha (po Bogusslavskem in Jacobu ter prof. ing. Sadarju in prof. dr. Kerinu):

Pridelek q		N	P ₂ O ₅	kg		
zrnje	slama			K ₂ O	CaO	MgO
24	48	65	30	60	18	9
32	64	85	40	80	24	13
25	—	64	34	54	—	—
40	90	100	—	—	—	—
70	—	220	80	130	—	—

Gnojilni učinek posameznih elementov je takle:

1 kg dušika odgovarja 16 — 20 kg zrnja in 32 — 40 kg slame;

1 kg fosforne kisline odgovarja 6,2 kg zrnja;

1 kg K₂O odgovarja 2,8 kg zrnja.

Najugodnejše razmerje hranilnih elementov v dostopni obliki za pšenico je 1:1,5 — 2:0,5.

Trosimo 600 kg superfosfata, 200 kg kalijeve soli in 450 kg nitramonkala, če so tla primerno založena. Če tla s fosforom in kalijem niso primerno založena, pri gnojenju to upoštevamo. Običajno gnojimo z nitrofoskalom, ki je mešan v različnih razmerjih. V nadaljnjem je podana primerjava potreb po nitrofoskalu pri različnih razmerjih hranilnih komponent:

Razmerje mešanja	Za zadostitev potreb po posameznem elementu	
	85 kg P	80 kg K
10:10:10	850	800
4:9:12	944	666
4:14:11	636	727
6:9:12	944	666
4:24:20	354	400

Začela se bo jesenska setev

Torej potrebujemo 850 kg nitrofoskala 10:10:10, 950 kg nitrofoskala 4:9:12, 750 kg nitrofoskala 4:14:11, 950 kg nitrofoskala 6:9:12 in 400 kg nitrofoskala 4:24:20, kajti upoštevati moramo zakon o minimumu, ki pravi, da je pridelek odvisen od tistega elementa, ki ga je v tleh najmanj. Navedene količine nitrofoskala trošimo v jeseni pred oranjem in ga zaorjemo v zemljo. S tem pa potrebam po dušiku ni zadoščeno in je treba med vegetacijo še dognojovati. Ker se dušik iz tal hitro izgublja, je pri trošenju z nitrofoskalom 10:10:10 neekonomično izkoriščen. V tem primeru dognojevanje pozimi in pomladi ni potrebno, potrebno je v aprilu in v času kolenčenja. Prav tako je neekonomično trošenje nitrofoskala 6:9:12. Pri gnojenju z nitrofoskalom 4:9:12 smo potrebam po dušiku za vzkalitev in začetno rast zadostili, v februarju in v aprilu pa je potrebno dognojiti, prav tako dognojimo dvakrat pri gnojenju z nitrofoskalom 4:14:11. Pri uporabi nitrofoskala 4:24:20 moramo dognojiti že novembra ali decembra, nato pa še februarja in aprila. Na tleh, siromašnih na fosforju in kaliju, je bolje dognojiti s čistimi fosfornimi in kalijevimi gnojili.

Setev

S setvijo pričnemo v začetku oktobra. Najprimernejša globina setve je 3—5 cm, na težji zemlji 3, na lažji 5 cm. Vrste naj bodo druga od druge oddaljene 5 cm. Predvidoma naj bo setev zaključena do 15. oktobra. Ker lahko pričakujemo primerno visok pridelek le pri optimalnem sklopu rastlin (seveda ob zagotovljenih ostalih pogojih), upoštevamo pri setvi lastnosti sorte in tal. Pri zelo intenzivnih sortah, ki so proti poleganju odporne (Funone, Leonardo, Etoile de Choisy, Generoso, San Pastore) je optimalno število klasov na kvadratni meter ob žetvi 550 — 650 klasov, za manj intenzivne sorte (Helkorn, San Marino, Elia) je optimalen sklop 450 — 500 klasov na kvadratni meter ob žetvi. Posejemo približno toliko kaljivih zrn na kvadratni meter, kolikor je željen sklop. V kolikor vsa zrna ne vzkalijo, se izguba nadomesti z obraščanjem.

Pred setvijo moramo vedeti, kolikšna je čistost semena, kolikšen je odstotek kaljivosti in kolikšna je absolutna teža zrnja.

Cistočo določimo tako, da pri majhnem povprečnem vzorcu oddvojimo primesi (zemljo, pesek, smeti ipd.) in poškodovano ter gluho zrnje. Nato stehamo čisto zrnje in izbirek posebej in izračunamo odstotek čistosti. Čisto izbrano seme položimo na vlažno podlago in pustimo, da vzkali. Tako določimo odstotek kaljivosti. Iz obeh dobljenih podatkov izračunamo uporabno vrednost semena (UV):

$$UV = \frac{\text{čistoča} \times \text{kaljivost}}{100}$$

Ce hočemo določiti količino semena, ki ga potrebujemo na ha, moramo poznati še absolutno težo, to je teža 1000 zrn. Iz navedenih podatkov izračunamo potrebo po semenu po obrazcu:

$$\text{seme kg/ha} = \frac{\text{absolutna teža} \times \text{željeno št. klasov/m}^2 \times 100}{\text{čistoča} \times \text{kaljivost}} \text{ ali}$$

$$\frac{\text{absolutna teža} \times \text{željeno št. klasov na m}^2}{UV}$$

Seme, ki ga kupimo v semenarni, mora imeti navedene podatke vpisane na etiketi na vreči.

Povprečno računamo z 230 kg semena na ha ob normalni kaljivosti in čistoči. V kolikor se setev zaradi slabega vremena zakasni, sejemo prvih pet dni po prekoračenem roku 5 — 7 kg semena več, za vsaka nadaljnja zamujena dva dneva pa dodamo še po en kg.

Sejalnico moramo primerno naravnati. V ta namen se poslužujemo formule:

$$\text{količina semena v kg} = \frac{R \times \text{š} \times n \times q}{10.000}$$

Pri tem pomeni:

R — premer kolesa sejalnice

š — delovna širina sejalnice

n — število obratov kolesa sejalnice v minuti

q — izračunana količina semena v kg/ha.

VR

Ocenjevanje plemenskih bikov za umetno osemenjevanje živinorejsko veterinarskega zavoda Celje po metodi progenotestiranja

Ocenjevanje plemenskih bikov, ki služijo za umetno osemenjevanje, glede na njihovo prenašanje lastnosti na potomstvo je za napredek živinoreje največjega pomena. Moramo računati, da pri umetnem osemenjevanju dobimo letno preko tisoč potomcev enega bika. Tako se izredno naglo širijo pozitivne genetske lastnosti za boljše proizvodnjo mleka in mesa. Prav tako bi se lahko izredno naglo razširile negativne lastnosti, če ne bi strogo pazili na kvaliteto zaroda. Poleg tega, da daje bik pri umetnem osemenjevanju mnogo večje število potomstva kot pri prirodnem pripustu, je tudi doba izkoriščenja bika mnogo daljša.

Po temeljnem zakonu o pospeševanju živinoreje je obvezno, da je vsak bik, ki služi za umetno osemenjevanje, progenotestiran ali v postopku progenotestiranja. Progenotestiranje je metoda ocenjevanja bikov po kvaliteti njihovega potomstva.

Predpisano je, da se vrši progenotestiranje za vsakega bika v štirih fazah in sicer:

1. biološki test
2. fenotipski test
3. test na rastnost in kvaliteto mesa
4. mlečni test.

Za osemenjevalni center se kupi bik od matere z nadpovprečno mlečno proizvodnjo in od progenotestiranega očeta. Nato se opravi prvih 500 osemenitev v tistih rejah, ki imajo molzno kontrolo. Mladi bik gre po 500 osemenitvah iz centra v prirodni pripust ali poseben hlev, kjer čaka na rezultate prvih ocen potomstva, tj. na ocene telet do 14 dni starosti. Te prve informacije o kvaliteti telet se imenujejo biološki test.

Za biološki test oceni strokovnjak zavoda najmanj 100 telet. Opazuje morebitno pojavo dednih napak pri teletih in pa nenormalne telitve, porodne težave telet in drugo. Če opazi pri več kot 5% telet napake, se tak bik izloči iz nadaljnje plemenske uporabe. V kolikor pa se pri biološkem testu ne pokaže prenašanje dednih napak na potomstvo, se bik vzame v center za umetno osemenjevanje in se tukaj omejeno uporablja za osemenjevanje.

Druga faza je fenotipski test. Pri tej fazi ocenjuje posebna medzavodska komisija telice in bikce, stare približno eno leto. Ocenjuje tip živali in telesne oblike ter izenačenost zunanje izgleda vseh potomcev.

Istočasno z drugo fazo teče tudi tretja faza progenotestiranja,

tj. test na rastnost in kvaliteto mesa. Za test na rastnost se da v skupno pitališče po 12 bikcev od vsakega bika v testnem postopku, kjer se vse grupe enako krmijo. Bikci se dajo v testno postajo težki od 80 do 120 kg. Živinorejsko-veterinar-

ski zavod Celje je organiziral pri KK Zalec — obrat Polzela progenotestno postajo za testiranje svojih bikov na rastnost. Ob koncu leta 1966 je bilo zbranih v pitališču obrata Polzela osem skupin bikcev za progenotestiranje njihovih očetov. Tako

Jesensko tihožitje v plantažah Mirozana

(Nadaljevanje z 8. strani)
 ski zavod Celje je organiziral primerjamo med seboj osem bikov sivorjave pasme osemnedevalnega centra Celje glede na lastnosti izkoriščanja krme in sposobnosti hitre rasti ter kvalitete mesa v enakih pogojih. Bikci so bili nabavljeni iz kontroliranih rej pri KZ Slovenj Gradec, KG Radlje, KK Žalec, KK Šentjur, KZ Šoštanj, KZ Slovenske Konjice, KZ Mozirje, KZ Zagorje in KZ Sevnica. Kmetijske organizacije so pokazale veliko razumevanja pri zbiranju testnega materiala za testno postajo. V zadnjem času že zbirajo potomce po devetem in desetem biku sivorjave pasme osemnedevalnega centra Celje. Rezultati progenega testa na ravnost bodo znani za prvih osem bikov konec leta. Pri tej fazi testa dobimo zaporedno razvrstitev bikov centra z ozirom na to, kateri bik bolje prenaša lastnosti ravnosti oziroma boljše izkoriščanja krme na svoje potomstvo. Vse bice, ki slabo prenašajo lastnosti izločijo iz centra, ker se vse skupine primerjajo s kontrolno skupino bikcev, potomcev raznih bikov.

Za bice svetlolisaste pasme je bilo v prejšnjem letu premalo potomcev za testiranje zaradi majhnega števila osemnitev krav te pasme, ki so pod molzno kontrolo na področju ŽVZ Celje. Pozitivni test na ravnost ima že bik Turk, nabavljen v Murski Soboti, kjer je bil testiran na ravnost po svojih potomcih. Za ostale bice svetlolisaste pasme bodo zbrani potomci za progenotestiranje na ravnost prihodnje leto.

V progenotestni postaji Polzela se bo vršila primerjava glede na ravnost tudi med posameznimi pasmami. V istih pogojih pitajo sivorjave bice, bice črnebe pasme in v kratkem še bice svetlolisaste pasme. Tako bodo točno izmerjene morebitne razlike v lastnostih pitanja med temi tremi pasmami.

Mlečni test je najbolj dolgotrajna faza progenotestiranja, ker je potrebno najmanj 20 privesnic, hčera po posameznem biku. Pri tem testu ugotavljamo količino proizvedenega mleka v prvi laktaciji in količino mlečne masti v tem mleku. Nadalje merimo tudi hitrost iztoka mleka iz vimena in razvitost posameznih četrti ter njihovo enakomernost. Pri privesnicah ocenjujemo tudi tip, telesne oblike in še posebej važno je ocenjevanje oblike vimena. Da dobimo točno obliko o privesnicah, hčerah posameznega bika, jih tudi izmerijo. Mlečni test pa nam ne da točne slike o kvaliteti bika, če so rejske prilike slabe in če je slaba priprava telic na prvo laktacijo. Sele, če je privesnica pred telitvijo in po telitvi pravilno krmljena, v pol-

ni meri pokaže svoje podedovane proizvodne sposobnosti. Zato se vrši v celi Sloveniji akcija za pravilno pripravo privesnic na proizvodnjo.

Do pomladi 1968, ko bo letni pregled centra za umetno osemnjevanje, bodo imeli vse štiri faze progenotesta trije biki, tri faze pa devet bikov. Ostali mlajši biki pa so v postopku biološkega testa.

Vsi podatki progenega testa bikov so zelo dragoceni za hitrejši selekcijski napredek. S plani pripustov določijo najboljše kombinacije, ki dajejo nove generacije popravljenih genetskih lastnosti za dvojno produkcijo. Dve pozitivni lastnosti: za proizvodnjo mleka in mesa se z načrtnim parjenjem hitro popravita in utrdita v enem generacijskem intervalu in se z načrtnim delom še bolj izpopolnita pri naslednjih generacijah.

Upoštevati moramo dejstvo, da pride do popolnega izraza plan pripustov šele z uporabo globoko zmrznjenega semena, ki ima osemnjevalec na zalogi seme vseh v planu določenih bikov. Pri tekočem semenu pa se velikokrat zgodi, da ni semena določenega bika, ker ima tekoče seme omejeno trajnost. V kolikor bi uspelo v letu 1968 preiti na osemnjevanje z globoko zmrznjenim semenom, bodo lahko v polni meri (100%) uporabljeni rezultati progenega testa z načrtnim parjenjem. Pri tekočem semenu pa je realizacija plana pripusta 50–60% že precejšen uspeh. Večjega procenta realizacije plana pripusta ob uporabi tekočega semena ne moremo pričakovati. Vendar je tudi to uspeh, ker dobimo na ta način večje število kvalitetnega plemenskega materiala za remont črede in zboljševanje genetskih proizvodnih lastnosti čistopasemske živine. Posebno važne so kombinacije najboljših krav z biki, ki imajo pozitivne vse faze progenega testa, za vzrejo novih plemenjakov za potrebe centrov in še posebej plemenjakov za prirodni pripust.

Horvat ing. Tone
 Živ. vet. zavod Celje

Dapisujte
 v naš list

Kako si pomagamo pri pitanju govedih ob letošnjem pomanjkanju krme

V povprečju v zasebnem sektorju na področju Kmetijskega kombinata Zalec vzredimo za tržišče letno okoli 1600 ton mesa vseh kategorij govedih, kar znaša, preračunano v GVŽ (glave velike živine) — GVŽ je 500 kg — 3200 glav. Od tega je preko 2200 glav ali dobri dve tretjini spitanih mladih govedih, kar je ugodno z ozirom na sedanje zahteve tržišča. Tržišče zahteva vedno bolj kakovostno meso, proizvajalec — rejec pa je ob sedanjem pomanjkanju krme pred vprašanjem, kako to dvoje vskladiti. Zaradi letošnjega manjšega pridelka krme je letos ponudba nedopitanih govedih znatno večja kot v letih, ko je krme dovolj. Zato se čisto primeri, da nedopitano živino odkupovalci odklanjajo, ker je trg v prevelikih količinah ne more sprejeti. Rešitev tega vprašanja je v večji in pravilni uporabi močnih krmil.

Rejcem — pitalcem mlade govedih predlagamo za pitanje naslednje dnevne krmne obroke.

Obroki veljajo za prirastek 1 kg na dan za kategorijo 280 kg do konca pitanja. Pri pitancih z večjo težo, ki so sposobni dati več kot 1 kg prirastka na dan, moramo dodati še 0,5 do 1 kg močne krme. Točno je treba upoštevati vrsto močne krme (npr. PIT, koruzni šrot), kajti le tako bo vzpostavljeno pravilno razmerje prebavljivih beljakovin (PB) in škroba (ŠV), ki zagotavlja popoln izkoristek in primeren prirastek. Med navedenimi šestimi obroki boste lahko našli primerne za vaše pogoje. Verjetno bo največje prišel v poštev 4. in 5. krmni obrok. Obroki naj bodo čim bolj konstantni za daljši čas pitanja.

KRMNI OBROKI ZA INTENZIVNO PITANJE MLADE GOVEDI

	V dkg		Suha snov	Cena S-din
	PB	ŠV		
1. 3 kg tr. sena	12	90	255	à 28 = 84
7 kg tr. sil.	7	70	175	à 14 = 98
3,30 kg PIT.	49,5	214	280	à 100 = 330
	68,5	374	700	512
2. 3 kg tr. sena	12	90	255	à 28 = 84
7 kg kor. sil.	7	84	140	à 10 = 70
3,30 kg PIT.	49,5	214	280	à 100 = 330
	68,5	388	675	484
3. 3 kg sena	12	90	255	à 28 = 84
1 kg kor. šrot.	7	80	85	à 97 = 97
3,50 kg PIT.	53	215	300	à 100 = 350
	72	385	640	531
4. 4 kg sena	16	120	340	à 28 = 112
4 kg PIT.	60	260	340	à 100 = 400
	76	380	680	512
5. 6 kg detelje	48	150	510	à 32 = 192
3 kg kor. šrot	21	240	255	à 97 = 291
	69	390	765	483
6. 2 kg sena	8	60	170	à 28 = 56
3 kg detelje	24	75	255	à 32 = 96
3 kg kor. šrot	21	240	255	à 97 = 291
1 kg PIT	15	65	85	à 100 = 100
	68	480	765	543

Obroki so računani po Krügerjevem obrazcu, ki pravi:

1% telesne teže + 500 — 800 gr. Izračun velja za ŠV, PB računano iz razmerja PB:ŠV = 1:6 za višjo kategorijo pitancev. V računanih obrokih povsod delno manjka suha snov, katero pa lahko žival deloma nadomesti z drugo grobo voluminozno krmo ali steljo. V krmnih obrokih ni izračuna za mineralne snovi Ca in P, ter njunega razmerja. Pri kmečki reji upoštevamo, da se mora dodajati mineralna snov v obliki rudninke in podobno.

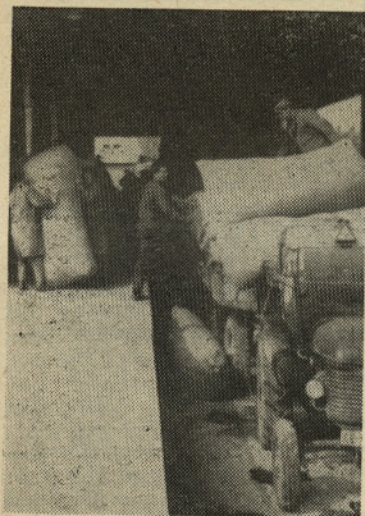
Pri pitanju pa je treba upoštevati že večkrat nakazano pravilo: »Kilogram prirastka na dan in več in ustrezno kvaliteto mesnih partij zagotavljajo le živali, ki niso zaostale v rasti, ki hitro rastejo, imajo obsežen, širok in mišičast trup, polna stegna ter široka hrbet in prsi.« Kdor je znal in se potrudil živali za pitanje dobro odbrati, lahko tudi v sedanjem težkem položaju najde ekonomski račun.

Grabnar Ludvik
 Kuder ing. Ivan

KOKOŠJA KUGA

Po skoraj enoletnem relativnem zatišju se je kokošja kuga v žalski občini ponovno pojavila. Dejstvo, da se je bolezen pojavila v več krajih skoraj istočasno, govori o skupnem izvoru okužbe. Kokošja kuga je bolezen, ki jo povzroča virus in je izredno nevarna za vso perutnino.

Kokoši se okužijo najpogosteje, ko pridejo v dotik z bolnimi kokošmi, nadalje so pogosti vzrok okužbe okužena hrana in voda, posebno nevarni so razni odpadki bolnih in zaklanih živali. Bolezen prenašajo tudi ptice, ljudje jo prenašajo, če so prišli v dotiko z bolnimi kokošmi. Čas, ki je potreben od okužbe do prvih znakov bolezni, je relativno kratek. Traja 6 do 14 dni. Kokoši postanejo žalostne, dobe vročino, prenehajo jesti, greben postane temnordeč, težko dihajo, često hropejo. Iz kljuna se jim prične cediti

Prevzem hmelja je v Hmezadu v polnem teku. Res, da je vsled suše hmelja nekoliko manj, škap pa je težji in tudi čez kvaliteto ni kaj reči

TABOR — V noči s 25. na 26. september je pogorela hmeljska sušilnica polna prevzetega hmelja kooperantov in lastne proizvodnje. Škode je nad 50 milijonov S-din

OGLESA

Prodaj 10 let staro kobiljo. Randl Jožefina, Dolenja vas 9, Prebold.

Ugodno je na prodaj srednje veliko posestvo ob glavni cesti blizu Šempetra v Savinjski dolini. Informacije v uredništvu Hmeljarja.

umazana sluzasta tekočina, kokoši dobijo drisko, ko hodijo, se opotekajo, pogosti so krči in zavijanje glave. Takšno težko stanje traja 2 do 3 dni, po tem času živali po navadi poginejo. Smrtnost je izredno visoka, saj pogine 95% od obolelih kokoši, Visoka smrtnost, izredno hiter način širjenja bolezni (v nekaj dneh obolijo vse kokoši v nekem strnjem naselju) govori, da je ta kužna bolezen izredno nevarna.

Zdravil ni, tudi razni domači pripravki ne pomagajo. Edino zares učinkovito sredstvo v borbi proti tej bolezni je zaščitno cepljenje še zdravih kokoši. Zaščita cepljenih živali je skoraj stoo odstotna, živali postanejo odporne že 5 do 6 dni po cepljenju. Odpornost traja skoraj eno leto. Jesensko cepljenje bo v času, ko tudi nesnost kokoši upada, zato razni prigovori o zmanjšani nesnosti niso upravičeni. Razna izmikanja ob priliki cepljenja in prikrivanje kokoši se pozneje prav gotovo maščujejo.

Vet. Ocvirk Franc

*(Nadaljevanje s 5. strani)
rosti, zato dnevno uživaj med,
ako hočeš dolgo živeti.*

Dr. Balzli pravi, da imajo v Franciji več sto let stare zapiske o zdravilnosti medu pri starčkih. Univ. prof. dr. M. Avčin, predstojnik otroške klinike v Ljubljani je zapisal: »Sestava pravega, nepotvorjenega medu je zlasti na sladkor taka, da ga otroci dobro prenašajo in odlično izkoriščajo tako kadar so zdravi, kakor v bolezni. Otroci lahko dobivajo med v vseh starostih, dajemo ga lahko že dojenčku«. Med uporabljamo

LJUŠKE NAPOVEDI

Kakor je Urška začela, bo vsa zima izpela.
Gal — deževen ali suh, je prihodnjega poletja ogleduh.

PREGOVORI

Ako ne vidiš dna, ne brodi po vodi.
Na lesniki nikdar jabolko ne zraste.

UGANKA

Klopotac in ropotac, tečeta pa vsak drugač, zadnjik prednjika dohaja, nič za njim ne zaostaja.
(Koj in in)

Od 2. do 5. septembra je bila v Medlogu vrtnarska razstava, ki je pritegnila k sodelovanju tudi gobarje, sadjarje, čebelarje in rejce malih živali. Kako zaželjena je ta skrbno pripravljena razstava bila, priča veliko število obiskovalcev, ki so si bili soglasni, da naj bodo take in podobne razstave v Savinjski dolini česče

IZ OBČINSKE LISTNICE

Ugodnejši pogoji za skrajšanje vojaškega roka

V zvezi z izidom novega odloka o premoženjskih pogojih za priznanje svojstva edinega hranilca družine, (Uradni list SFRJ, št. 34/1967, z dne 9. 7. 1967) so nastali ugodnejši pogoji za hranilce, ki služijo vojaški rok.

Po novem zgoraj citiranem odloku se obveznik-nabornik, oz. vojak, ki izpolnjuje druge pogoje, predpisane v 64. členu zakona o narodni obrambi tj. — da v družini, katere član je, ni nobenega za delo sposobnega člana;

— da se družina preživlja izključno iz njegovega zaslužka in

— da davčna osnova, oziroma dohodek, ne presega vsote, ki jo določi ZIS;

šteje za edinega hranilca, če letna osnova za odmero prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti (katastrski dohodek) njegove družine ne presega 400 N-din (po sta-

rem odloku 200 N-din) na družinskega člana, ali če kakšen drug redni mesečni dohodek ne presega 200 N-din (po starem odloku 120 N-din) na družinskega člana.

Med druge redne dohodke se ne šteje invalidnina, dodatek za potrežbo in tujo pomoč ter ortopedski dodatek, ki se izplačuje na osnovi predpisov o vojaških vojnih invalidih, prejemki iz naslova odlikovanja »Partizanskega spominskega znaka 1941«, otroški dodatek, štipendija za redno šolanje in socialna pomoč.

Če ima družina obveznika-nabornika oz. vojaka hkrati dohodek od kmetijske dejavnosti in kakšen drug redni mesečni dohodek, ki na posameznega člana ne presega zneska, navedenega v drugem odstavku, se katastrski dohodek deli z 12 in dobljeni znesek prišteje drugim rednim mesečnim dohodkom. Če tako dobljeni seštevek obeh dohodkov ne presega 200 N-din mesečno na družinskega člana, so izpolnjeni premoženjski pogoji za priznanje svojstva edinega hranilca družine.

Stranke, ki izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje, vložijo prošnjo za skrajšanje vojaškega roka pri oddelku za narodno obrambo potem, ko je obveznik-nabornik prejel poziv za službo v JLA.

Za dokaz, da so izpolnjeni pogoji za skrajšanje vojaškega roka, mora stranka priložiti prošnjo:

— potrdilo o premoženjskem stanju;

— potrdilo o skupnem gospodinjstvu;

— prepis rojstnih listov za člane skupnega gospodinjstva;

— potrdilo o višini rednega mesečnega dohodka.

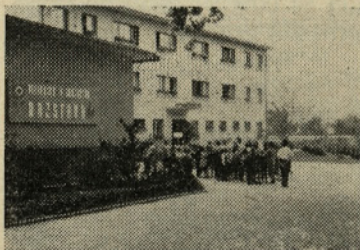
Za pridobitno delo nesposobne se štejejo družinski člani:

— ki niso dopolnili 18. leta starosti;

— starejši od 18 let, a so na rednem šolanju na srednji šoli do 23. leta starosti, na fakulteti ali drugi višji oz. visoki šoli do 27. oz. 28. leta starosti;

— moški člani, starejši od 60 let in ženske, starejše od 55 let, pa tudi mlajši, če jih vojaška zdravniška komisija (kamor jih pošlje na brezplačni pregled oddelek za narodno obrambo) spozna za pridobitno nesposobne.

Oddelek za narodno obrambo
Skup. obč. Žalec

PISMA UREDNIŠTVU

Iz življenja starejšega hmeljarja ali kako hmeljarim danes

Sestri in meni — še komaj govorečemu dečku — je oče naredil male koške, v katere sva morala potem pridno obirati hmelj. Še mala otroka so naju učili ceniti in ljubiti hmeljsko »ročco«. Oče so večkrat rekli: »Pred hmeljem klobuk dol!«

Vse čase vse do danes nam je glavni vir dohodkov ravno hmelj.

V prejšnjem stoletju, 1880. leta je moj stari oče sadil hmelj. Pred sajenjem so baje celo njivo ročno »preštihali« do 50 cm globoko. Našli so več velikih kosti in male podkve — morda še od turških vpadov. Hmelja pa niso znali in mogli posušiti, še manj pa prodati, zato so ga kmalu izkopal.

Moj oče iz Ponikve pri Žalcu je pri nas že leta 1902 nasadil in stalno držal hmelj. Ne morem pozabiti, kako sva med prvo svetovno vojno, ko je bil oče pri vojaki, s teto težko postavljala hmeljevke. Hodil sem še v šolo. Hmeljevko sem prijel na eni, teta pa na drugi strani, da sva jo po sreči zaglala v luknjo. Iz svojih mladih, pa tudi poznejših let se dobro spominjam, kako se je oče mučil zlasti s sušenjem hmelja. Na gospodarskem posloppju — hlevu je dal narediti stisnjene pode, s trstiko dva metra dolge in en meter široke »lese«, kot smo jim pravili, da je potem po podih in lesah sušil hmelj in če je bilo lepo vreme, se je hmelj v treh dneh posušil. Tako posušen hmelj seve ni bil tako lepe zelene barve kakor na sušilnicah, bil je razmršen in rumenkast. V primeru slabega vremena so v stanovanjski hiši napravili nekake odre, do stro-pa namestili lese in na njih sušili hmelj, medtem ko je v kotu noč in dan gorela železna peč. Neko noč smo skoraj pogoreli. Oče je v peč preveč naložil ter v kamri malo zadremal. Mama so se zbudili, ko so slišali pokanje v hiši. Hitro so poklicali očeta, ki so goreče lese komaj pogasili. Vrata in okna smo morali pozneje vsa na novo prepleškati.

Hmelj smo zmeraj prodali po zelo različnih cenah. Če smo ga vsi preveč posadili, da ga je bilo na svetovnem tržišču preveč, je bil poceni, v nasprotnem primeru pa je bil zelo drag. Držalo je pravilo: »Kdor je držal deset let skupaj hmelj, izkupiček vsakoletnih prodaj se

štel, delil z deset, je povprečno dosegel prav dobro ceno.«

Nekaj let po prvi svetovni vojni so bili za hmeljarje zlati časi. Hmelja je bilo še malo, cene pa zato visoke. Pobral se je še ves divji hmelj za vodo in lahko prodal po 100 din. V letih 1927 in 1928 je rja — peronospora naša hmeljišča prvič napadla. Pozni »Virtemberški« hmelj, mnogo bolj poln kakor »Golding«, je čisto odpovedal. Na njivi, kjer je bil pomešan z »Goldingom«, smo morali vsega izkopati, »Golding« pa smo začeli redno škropiti, kolikor visoko smo dosegli. Spodaj je bil hmelj zelene barve, v vrhovih, posebno visokih hmeljev, pa je bil močno napaden — rjav. Gnojili smo izključno z domačim hlevskim gnojem, večkrat pa smo ga tudi zalivali z gnojico. V tem času sem začel gnojiti z apnenim dušikom, kar se pa ni obneslo. Izginila je žlahtna kobulica, namesto njih so se pa zelo razširile tako imenovane »kravce« (velike kobule z obraščenim listjem). Zato sem zemljo iz hmeljišča poslal tovarni dušika v analizo. Ugotovili so preveč dušika, premalo kalija in zlasti pomanjkanje fosforja, zato sem pozneje začel dognojevati z vsemi tremi umetnimi gnojili, seveda v manjših obrokkih kakor danes.

V desetletni gospodarski krizi (ko kmet skoraj ničesar prodati ni mogel) od leta 1927 do 1937 je bila povrh še zapora denarja, tako da so nekateri prodajali hranilne knjige tudi po polovični ceni, samo da so dobili denar. Kmetje so nehote zlezli v dolgove. Marsikatero posestvo je bilo prodano, vendar je končno po štiriletnem zavlačevanju takratna vlada leta 1936 izdala končno veljavno uredbo o 50 % likvidaciji kmečkih dolgov. Te čase je bila tudi cena hmelja nizka. Najceneje sem ga prodal kg po 11 din, nepričakovano pa se je cena leta 1933 visoko dvignila, seveda kdor je imel srečo. Čim smo leta 1933 posušili hmelj, sem se na kolesu z vzorcem hmelja odpeljal v Žalec. Povsod je bilo veselo razpoloženje, najbolj glasni po gostilnah so se zaklinjali: »Izpod 100 din ga ne damo!« Od tistega dne je cena hmelju stalno rasla. Za moj vzorec so se kupci zelo zanimali. Vsi po vrsti bi ga bili plačali po 85 din, le tovariš Vabič mi je ponudil 87 din. Ker sem držal ceno 90 din, kupčije nisva sklenila. Odšel sem. Ko sem se pozneje odločil, da bom hmelj le prodal Vabiču, me je njegov nakupovalec že iskal po celem Žalcu in rekel, da naj grem k Vabiču, da bo kupil moj hmelj in ga plačal po 90 din. Pogodbo sva sklenila in dosegel sem še 300 din nagrade. Ko sem čez šest dni vozil hmelj, sem zvedel, da ga le neradi kupujejo, za I. a pa da je cena 45 din. Lasje so se mi ježili v skrbi, če mi hmelj »zvrže«. Bilo pa je vse v redu. Za 700 kg hmelja sem dobil 60.000 din. Leta 1933 sem prodal hmelj po 90 din, leta 1934 po 25 din, leta

1935 po 24 din, leta 1936 po 24 din, leta 1937 po 20 din, leta 1938 po 23 din, leta 1939 po 40 din. Povprečno sem dosegel ceno 35 din za kg. Ta cena je bila za tiste čase prav lepa.

Leta 1938 smo na 3600 sadežih pridelali komaj 140 kg hmelja, ker so nam ga uši skoraj čisto uničile, pa čeprav smo petkrat škropili s tobačnim ekstraktom, drugih škropiv pa takrat še ni bilo.

Da bi nakupovalci hmeljarje manj izkoriščali, je na pobudo hmeljarjev takratno srezko načelstvo v Celju pod vodstvom hmeljarskega nadzornika ing. Dolinarja nekaj let pred okupacijo redno organiziralo razstavo suhega hmelja v Žalcu, uspešno posredovalo boljšo prodajo, česar se nekateri hmeljarji še hvaležno spominjajo.

Med okupacijo smo v šaleški dolini morali ves hmelj izruvati, dovoljen je bil le v spodnji Savinjski dolini v zelo skrbnih nasadih. Po osvoboditvi smo začeli hmeljske nasade hitro obnavljati, v kooperaciji s kmetijskimi zadrugami pa kar zanesljivo hmeljarimo. Resnica pa je, da od hmelja ne bo noben hmeljar obogatel; če ga bo z ljubeznijo vzgajal, pa tudi obubožal ne bo. Vsekakor je na splošno upravičeno želiti boljših cen, saj ga prodajamo povprečno dva dolarja za kg. Nujno je, da si bodo hmeljarji laže nabavljali sodobne kmetijske stroje, mnogokatero kmetijske stavbe že tudi kričijo po adaptacijah, pa tudi mladina bo raje ostajala doma, če bo v bodočnost gledala z vedrim očesom.

Medved Jože
Preloge 24

»Likof« obiranja hmelja je tudi letos bil pri Medved Jožu na Prelogah ob obilni malici in zvokih harmonike zelo vesel

1427 KM PO BOLGARIJI

O 1.782 KM PO JUGOSLAVIJI SKORAJ NE GOVORIMO

Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Zalec je zbiralo sredstva za strokovno ekskurzijo po Bolgariji. Sredstva so kar »deževala« in če ne bi bilo razumevanja odločujočih, bi naša zamisel padla v vodo. Vsak izmed 42 udeležencev je še doberšen del sredstev prispeval sam, tajnica je denar pokasirala, predsednik se je dogovoril s Kompasom in po mrzličnih pripravah in od pričakovanja skoraj neprespani noči so v rano jutro, 16. septembra zabrnele budilke. Od Vranskega do Laškega se je polnil lep Kompasov Mercedes in vodič Miro Zupančič nas je nasmejan razbremenjeval potovalk.

Sivo jutro se je umaknilo nič dobrega obetajočemu dnevu šele na avtocesti od Čateža proti Zagrebu. Na dobrih 100 km od Zagreba proti Beogradu smo videli 7 večjih avtomobilskih nesreč. Cesta je bila mokra, pričelo je deževati. Skozi neskončno polja koruze in skozi slavonke hrastove gozdove nas je spremljal dež, ki je počasi prenehajal pri Sremski Mitrovici. Oblaki so se trgali in proti Beogradu se je kazalo sinje nebo. Pri nadvozu na 146 km pred Beogradom sta Tone in Milan ponosno povedala, da sta tu z mladinskimi delovnimi brigadami gradila cesto in celo postala udarnika.

Že 50 km pred Beogradom smo opazili Avalo in televizijski stolp na njej. Še pogled na letališče Surčin, na Novi Beograd in že smo čez Savo zapeljali na avtobusno postajo, kjer je šofer Medo moral zamenjati pušo na levi strani zadnjega zračnega vzmetenja.

Popravljanje avtobusa nam je dalo toliko prostega časa, da smo si lahko na stadionu Karaburma ogledali nogometno tekmo med OFK Beogradom in Mariborom. V večernem soncu smo bili priča častnemu porazu vijoličastih. Nekateri smo prekoračili napovedano uro odhoda in doletela nas je kazen: plačati smo morali steklenico vina. Še sreča, da smo imeli vino in laško pivo s sabo. V večernem mraku smo hiteli skozi mesto in mimo Avale po lepi avtocesti proti Aleksincu, kjer smo ob 23. uri večerjali »viner šnicle« in pili ružico v avtokampu, se stuširali in legli k zasluženemu počitku.

Naslednjega dne smo že okrog 8. ure zapustili kamp. Skozi Niš ne moremo drugače, kot da si ogledamo Cele kulo — snomenik na grozni 31. maj 1809, ko so Turki pri Cegarju premagali srbsko vojsko pod vodstvom Stevana Sindelića.

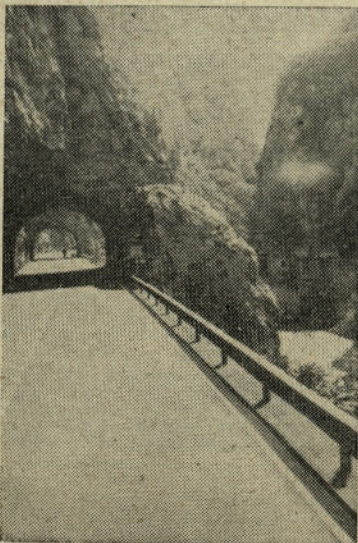
Ko je Sindelić videl, da bo premagan, je s pištolo pognal skladišče smodnika in peščico preživelih v zrak. Nišer paša je za vsako odrezano glavo plačal 25

Pred Cele-kulo v Nišu

grošev. Glave je velel odreti, jih napolniti s predivom in poslati kot znak zmage sultanu. Iz glav je bil pozidan na vzhodni strani Niša štirioglat in sedaj 3 metre visok stolp. Vsaka stran stolpa je imela 14 vrst s 17 glavami. 952 lobanj je bilo vzdanih z licem navzen. S časom so svojci znosili precej glav, upajoč, da so od njihovih očetov in sinov. Danes je v vdolbinah še 64 lobanj. Stolp je obdan z lepo kapelo in je nema priča težke preteklosti srbskega naroda.

Skozi slikovito Sičevačko sotesko si je Niševa utrla strmo pot. Tod vodi železnica in moderna cesta skozi 13 krajših in

Sičevačka soteska

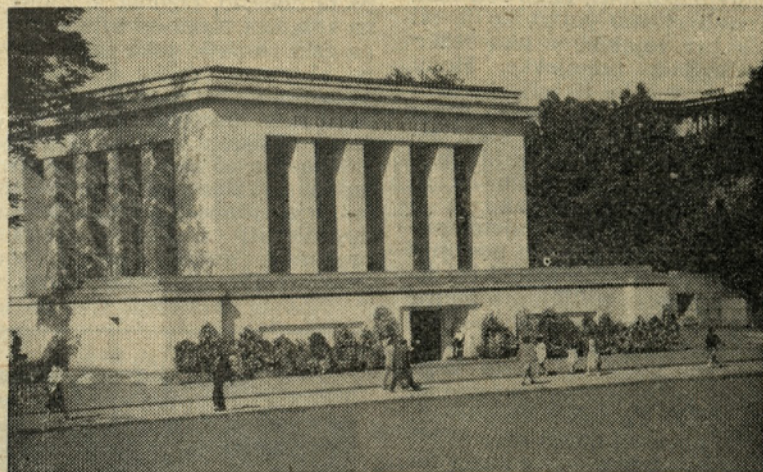
daljših predorov. Približno 9 km pred Pirotom okrog vasi Ponor je toča stolkla pra vse. Ljudje so žalostni pobirali preostalo zelenje. Skoraj popolnoma ravna cesta nas je pripeljala v Dimitrovgrad. Zadnjič natančno in že opoldne smo v Galatini na meji. Z našimi cariniki in milico ni bilo težav. Le formalen žig v potni list in nekaj vedrih vzpodbudnih besed in že smo na bolgarski strani. Bolgarskim carinikom se ni nikamor mudilo.

Med pregledom naših potnih listov smo si ogledali obe carinarnici in prehod. Vse je urejeno perspektivno. Nas je predvsem zanimal bolgarski blok, ki je imel zgoraj velik napis Bolgarija in državni grb, ki je take oblike kot naš: z obeh strani žitno klasje, z levom na zobatem kolesu v sredini in s petokrako zvezdo na vrhu. Klasje spodaj povezuje sinji trak z letnico 9. IX. 1944. Na drogu je plapolala belo-zelena-rdeča zastava, gledano od zgoraj.

Ob prestopu na bolgarska tla smo premaknili ure za eno uro

naprej, ker imajo vzhodnoevropski čas. Skozi ozko sotesko smo se povzpeli na nekako visoko ravan, kjer smo okrog Slivnice videli po obširnih preroranih poljih naftne stolpe. Tod gradijo moderno štiristezno cesto, ki bo povezovala našo mejo s Sofijo. Pred edino potovalno agencijo Bolgarija Balkanturist v Sofiji nas je čakal vodič Stojan Ilijev, ki nas je popeljal na kratek sprehod skozi mesto. Ogledali smo si CUM — Centralni univerzalni magacin, ki je v stilu naše Name, cerkev sv. Nedelje, mogočno stavbo CK. Mavzolej Georgija Dimitrova smo si ogledali tudi od znotraj. Postavili so ga v šestih dneh, telo Dimitrova pa so balzamirali najboljši egiptovski, ruski in bolgarski zdravniki eno leto. Lep pogled se je nudi v večernem soncu na cesarski dvor, etnografski muzej, galerijo likovne umetnosti, cerkev sv. Sofije in Aleksandra Nevskega ter na nekaj od 333 parkov, kolikor jih ima Sofija.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Mavzolej Georgija Dimitrova s svežimi vencji in s častno stražo

Pogled na središče Sofije — CUM, CK Bolgarije in hotel Balkan